

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

30.4.2009

B6-0265/2009

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 103 lõikele 2

Esitaja(d): Marie Anne Isler Béguin ja Elisabeth Schroedter

fraktsiooni Verts/ALE nimel

Olukord Moldovas

Euroopa Parlamendi resolutsioon olukorra kohta Moldovas

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone olukorra kohta Moldovas, eriti 24. veebruari 2005. aasta resolutsiooni;
 - võttes arvesse Moldova ja ELi vahelist partnerlus- ja koostöölepingut, mis jõustus 1. juulil 1998. aastal;
 - võttes arvesse ELi ja Moldova koostöönõukogu seitsmendal kohtumisel 22. veebruaril 2005. aastal vastu võetud Moldova Vabariigi tegevuskava;
 - võttes arvesse komisjoni 3. detsembri 2008. aasta teatist Euroopa Parlamendile ja nõukogule idapartnerluse kohta (KOM(2008)0823);
 - võttes arvesse eesistujariigi avaldust Euroopa Liidu nimel ning ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Javier Solana ja komisjoni välissuhete voliniku Benita Ferrero-Waldneri avaldusi olukorra kohta Moldovas;
 - võttes arvesse Moldova Vabariigis 5. aprillil 2009. aastal toimunud parlamendivalimiste rahvusvahelise vaatlusmissiooni avaldust esialgsete tulemuste ja järeldustega ning OSCE Demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroo (OSCE/ODIHR) valimistejärgset aruannet ajavahemiku 6.–17. aprill 2009 kohta;
 - võttes arvesse Amnesty Internationali 17. aprilli 2009. aasta Moldova memorandumit olukorra kohta Moldovas 7. aprilli 2009. aasta sündmuste ajal ja pärast neid sündmusi;
 - võttes arvesse Moldova konstitutsioonikohtu 22. aprilli 2009. aasta otsust, millega 5. aprilli 2009. aasta parlamendivalimiste lõplikud tulemused kehtivaks tunnistati;
 - võttes arvesse 26.–29. aprillil 2009. aastal Moldovat külastanud Euroopa Parlamendi ajutise delegatsiooni raportit;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 103 lõiget 2,
- A. arvestades, et Euroopa naabruspoliitikas ja lähiajal käivitatavas idapartnerluse programmis tunnustatakse Moldova püüdlusi seoses Euroopa Liiduga ning Moldova tähtsust riigina, millel on Euroopa Liidu liikmesriikidega sügavad ajaloolised, kultuurilised ja majanduslikud sidemed;
- B. arvestades, et kõnealuse Euroopa naabruspoliitika raames on koostatud tegevuskava, mis sisaldab ettepanekuid poliitiliste ja institutsiooniliste reformide ergutamiseks, mis võimaldavad Moldoval üha tihedamalt liituda ELi poliitika ja programmidega;
- C. arvestades, et tõelist ja tasakaalustatud partnerlust saab arendada vaid jagatud ühiste

väärtuste alusel, eriti mis puudutab demokraatiat, õigusriigi põhimõtet ning inimõiguste ja kodanikuvabaduste austamist;

- D. arvestades, et Moldovas toimusid 5. aprillil 2009. aastal parlamendivalimised, mida jälgis rahvusvaheline valimiste vaatlusmissioon, mis koosnes OSCE/ODIHRi liikmetest ning Euroopa Parlamendi, OSCE Parlamentaarse Assamblee ja Euroopa Nõukogu Parlamentaarse Assamblee esindajatest;
- E. arvestades, et rahvusvahelise valimiste vaatlusmissiooni esialgsetes järeldustes leiti, et valimised vastasid mitmetele rahvusvahelistele standarditele ja kohustustele, kuid neid tuleb veel täiustada, et tagada liigsest administratiivsest sekkumisest vaba valimisprotsess ning suurendada üldsuse usaldust,
- F. arvestades, et opositsiooniparteid ning Moldova ja rahvusvahelised valitsusvälised organisatsioonid täheldasid siiski arvukaid eeskirjade eiramisi, eelkõige valimispettuse kahtlustusi puudulike valimisinimekirjade tõttu, kusjuures OSCE/ODIHRi valimistejärgse vahearuande kohaselt on need juhtumid usutatavad, kuid piiratud ulatusega;
- G. arvestades, et pärast häälte ülelugemist avaldas valimiste keskkomisjon 21. aprillil 2009 lõplikud valimistulemused ja konstitutsioonikohus kinnitas need 22. aprillil 2009;
- H. arvestades, et valimistulemuste tagasilükkamine Moldova ühiskonna ühe osa poolt näitab Moldova erinevate poliitiliste jõudude vahelist sügavat usaldamatust, vajadust dialoogi järele ning demokraatliku protsessi parema omaksvõtmise ja selle eest vastutuse võtmise järele;
- I. arvestades, et 6. aprillil kogunesid tuhanded inimesed spontaanselt Chisinau peaväljakutele avaldama rahumeelselt protesti valimiste korralduse ja valimistulemuste vastu; arvestades, et 7. aprillil tungis rühm meeleavaldajaid mitmetesse valitsushoonetesse, rüüstas neid, varastas materjale ja dokumente ning süütas põlema Moldova parlamendi hoone ja presidendilossi; arvestades, et seejärel toimusid meeleavaldajate ägedad kokkupõrked Moldova politseiga, mille käigus sai kolm inimest surma, paljud said vigastada ja sadu inimesi vahistati;
- J. arvestades, et Moldova politsei ja julgeolekujõud käitusid meeleavalduste mahasurumisel, demonstrantide vahistamisel, politseijaoskandades ja vanglates jõhkralt ja vägivaldselt, ning arvestades, et paljusid inimesi vahistasid erariides politseinikud, keda ei saanud identifitseerida; arvestades, et paljudel vahistatutel ei võimaldatud oma sugulaste ja advokaatidega kohtuda ega muul moel abi saada;
- K. arvestades, et hirmutati, ahistati ja vahistati ka Moldova ja välisriikide ajakirjanikke ning ajakirjanikel ei lubatud riiki siseneda ja oma tööd teha, millega piirati võimalusi levitada teavet ja teateid toimunud traagiliste sündmuste kohta;
- L. arvestades, et valimiste järel tugevdasid Moldova võimud survet valitsusvälistele organisatsioonidele, süüdistasid mõningaid neist meeleavalduste korraldamises ning nõudsid, et nad lühikese tähtaja jooksul esitaksid dokumendid oma maksustamisolukorra ja pangaarvete kohta;

- M. arvestades, et Moldova valitsus süüdistas Rumeeniat seotuses valimisjärgsete meeleavaldustega ja saatis Rumeenia suursaadiku riigist välja; arvestades, et ühtlasi kehtestas Moldova valitsus kõnealuse ELi liikmesriigi kodanikele uuesti viisanõuded;
- N. arvestades, et Euroopa Liidu eesmärk on saavutada idapartnerluse programmi abil Moldovas ning teistes ELi idapoolsetes naaberriikides suurem stabiilsus, parem valitsemine ja majandusareng,
- O. arvestades, et umbes neljandik Moldova kodanikest elab välisriikides; arvestades, et teabe puudumise ja valimisjaoskondade piiratud arvu tõttu oli välisriikides elavate Moldova kodanike valimisaktiivsus väga madal;
- P. arvestades, et praegune ELi ja Moldova vaheline lihtsustatud viisarežiim tekitab muret ja pettumust nendes Moldova kodanikes, kelle viisataotluste läbivaatamisega liikmesriigid piisavalt ei tegele,
1. mõistab otsustavalt hukka kõik meeleavalduste käigus toimunud vägivalda- ja vandalismiaktid ning politsei- ja julgeolekujõudude vägivaldse, ebaproportsionaalse ja valimatu rünnaku meeleavaldajate ja juuresolijate vastu, mille käigus inimesi valimatult vahistati, peksti, allutati väärkohtlemisele ja võtetele, mida võib lugeda piinamiseks;
 2. nõuab tungivalt, et Moldova valitsuse pädevad ministriumid teeksid vajalikud järeldused tõsistest ja pidevatest inimõiguste rikkumistest ja õigusmenetluste eiramisest meeleavalduste ajal ja nende järel vahistatute suhtes, võtaksid toimu eest poliitilise vastutuse ning vajaduse korral astuksid tagasi;
 3. väljendab rahulolu selle üle, et kõik meeleavalduste ajal vahistatud on nüüdseks vabaks lastud, kuid nõuab tungivalt, et Moldova võimud lõpetaksid ka kõik edasised kohtumenetlused meeleavaldustel osalemise eest vahistatud isikute suhtes;
 4. nõuab 6. ja 7. aprillil 2009 aset leidnud vägivaldsete sündmuste uurimiseks sõltumatu ja erapooletu komisjoni moodustamist, mille töös täiel määral osaleksid valitsuse, opositsiooni ja Moldova kodanikuühiskonna esindajad ning Euroopa Nõukogu ja ELi rahvusvahelised eksperdid;
 5. sellega seoses on seisukohal, et nimetatud komisjoni moodustamisel on keskne tähtsus osapoolte vahelise usalduse taastamisel eesmärgiga panna alus rahvuslikule dialoogile valitsuse, opositsioonierakondade ja kodanikuühiskonna esindajate vahel; arvab, et sellise dialoogi käigus tuleb teha tõsiseid pingutusi demokraatlike menetluste ja Moldova demokraatlike institutsioonide toimimise põhjalikuks parandamiseks ning asuda koheselt rahvusvahelise valimiste vaatlusmissiooni järeldustes märgitud puudusi likvideerima;
 6. nõuab kõigile kinnipeetute suhtes tarvitatud jõhkra vägivalda eest vastutavaks loetud isikutele korra kohaste süüdistuste esitamist ja nende kohtu alla andmist; lisaks nõuab, et kõnealuse komisjoni järeldused peaksid viima Moldova õigussüsteemi ja politsei jõudude tõelisele reformimisele;
 7. väljendab tõsist muret seoses Moldova justiitsministeeriumi hiljutiste sammudega mitmete kodanikuühiskonna organisatsioonide vastu pärast 7. ja 8. aprilli sündmusi;

- rõhutab, et haldus- ja rahanduskontrolli ei tohiks kuritarvitada valitsuse kritiseerijate vaigistamiseks;
8. rõhutab, et Moldova ja Euroopa Liidu suhete edasiseks arenguks on ülimalt tähtis rahvusvaheliste demokraatlike standardite täielik järgimine valimiste eel, ajal ja järel;
 9. võtab teadmiseks rahvusvahelise valimiste vaatlusmissiooni avalduse esialgsete tulemused ja järeldused, milles öeldi, et valimised vastasid mitmetele rahvusvahelistele standarditele ja kohustustele, kuid juhiti tähelepanu edasiste täiustuste vajadusele, et tagada liigsest administratiivsest sekkumisest vaba valimisprotsess ning suurendada üldsuse usaldust;
 10. märgib ühtlasi, et opositsiooniparteid ning Moldova ja rahvusvahelised valitsusvälised organisatsioonid esitasid tõsiseid süüdistusi arvukate rikkumiste ja eriti väidetavate valimispettuste pärast, mis tulenesid puudulikest valimisnimekirjadest tingimustes, kus opositsioonijõudude juurdepääs meediale oli piiratud või tasakaalustamata;
 11. lisaks võtab teadmiseks, et Moldova Vabariigi konstitutsioonikohus tunnistas kehtivaks Moldova parlamendivalimiste lõplikud tulemused, mille esitas valimiste keskkomisjon, ja et konstitutsioonikohtu otsust pole enam võimalik edasi kaevata;
 12. kahetseb, et Moldova valitsus ei püüdnud vastavalt Veneetsia komisjoni soovitudele muuta hääletamist lihtsamaks välismaal elavatele Moldova kodanikele; palub Moldova ametivõimudel edaspidi selleks vajalikke samme astuda;
 13. nõuab tungivalt, et nõukogu ja komisjon vaataksid läbi ELi viisasüsteemi Moldova suhtes, et võimaldada paremini reguleeritud reisikorraldust; loodab samas, et Moldova kodanikud ei kasuta paremat viisa- ja reisimissüsteemi selleks, et massiliselt oma maalt lahkuda, vaid et see julgustab neid oma kodumaa arengule aktiivselt kaasa aitama;
 14. tervitab Rumeenia valitsuse esialgseid püüdeid reageerida rahulikult Moldova valitsuse ühepoolsetele meetmetele Rumeenia suursaadiku ja Rumeenia kodanike vastu ning taastada kahe riigi vahelised heanaaberlikud suhted; kahetseb samas sügavalt president Basescu algatusi menetluste kiirendamiseks Rumeenia kodakondsust taotlevate Moldova kodanike suhtes, kuna need on pingete leevendamise püüdlustega vastuolus;
 15. rõhutab, et komisjon, nõukogu ja liikmesriigid peavad Euroopa naabrusprogrammi ja eelkõige uut idapartnerluse programmi täielikult ära kasutama, et saavutada Moldovas ja teistes ELi idapoolsetes naaberriikides suurem stabiilsus, parem valitsemine ning tasakaalustatud majandusareng;
 16. nõuab samas, et 7. mail 2009. aastal Prahas toimuva idapartnerluse tippkohtumise esmatähtsad küsimused peavad olema demokraatlike menetluste täielik järgimine, demokraatlike institutsioonide hea toimimine, õigusriigi, inimõiguste ja vähemuste õiguste täielik austamine ning valmisolek konstruktiivseks dialoogiks tekkinud konfliktide lahendamiseks, kusjuures üldisemalt on need ka idapartnerluse programmi eduka rakendamise oluline osa;
 17. rõhutab veel kord, et Euroopa Liit peab tegema kõik temast oleneva, et pakkuda Moldova

rahvale tõeliselt euroopalikku tulevikku; nõuab tungivalt kõigilt Moldova poliitilistelt jõududelt ja Moldova partneritelt, et nad ei kuritarvitaks praegust ebakindlust Moldova Euroopa kursilt kõrvale kallutamiseks;

18. kinnitab taas oma täielikku toetust Moldova Vabariigi suveräänsusele ja territoriaalsele terviklikkusele ning nõuab ELilt jõulisemat sekkumist ja liidrirolli võtmist Transnistria konflikti lahendamiseks peetavatel läbirääkimistel;
19. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon komisjonile, nõukogule, Euroopa Nõukogu ja OSCE parlamentaarsetele assambleedele ning Moldova valitsusele ja parlamendile.